Ч. 13 (11.267). Львів, четвер 19. січня 1928 Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перевибори рад відложені.

Львів, 18. січня 1928.

Рік-річно відбувалися на Радянській Україні перевибори рад зимою. Звичайно протягалися вони до кінця лютого або до половини березня. І цього року теж відбувалася інтензивна підготовка до перевиборів. Аж нагло дня 5. січня ц. р. постановила президія всесоюзного центрального виконавчого комітету рад в Москві відложити перевибори рад аж на слідуючу осінь. Іншими словами названа президія рішила продовжити мандати теперішніх рад малощо не на цілий рік. Досі цього в Радянському Союзі не бувало, бо ради перевибирали там щороку, не зважаючи на те, що входили до них з „вибору" все ті самі люди.

Якаж причина цього розпорядку, який будьщобудь стоїть у яркій суперечности до всеї дотеперішньої конституційної практики більшовицьких державників? З офіціяльного органу харківського уряду довідуємося, що тих причин богато. Одначе всі вони натягнені та занадто штучні. Першою з них малаб бути та, що X-тий всеукраїнський і XV-тий всесоюзний зїзди рад значно поширили компетенції сільських і міських рад, а 2-а сесія ВУЦВК-ту з листопада 1927 р. наложила на них богато нових обовязків, яких вони досі не тільки не вспіли виконати, але не були в силі з ними навіть як слід познайомитись. Отже ця обставина повиннаб хіба промовляти якраз за перевиборами, бо нововибрані ради также як і теперішні мусітимуть з тими новими обовязками і поширеними компетенціями щойно знайомитись. Другою причиною відсунення перевиборів має бути та обставина, що в теперішньому часі відбувається багато „кампаній", які утруднювалиб перевибори рад. До таких „кампаній" належать: перевибори комітетів незаможних селян, селянських товариств взаїмодопомоги, селянських будинків (сельбудів), тобто сільських комуністичних читалень, а далі перевибори управ у кооперативних установах і накінець закінчування „важкої роботи" при зборі єдиного сільськогосподарського податку.

Та є між причинами й такі, що мають наскрізь неполітичний а радше географічний характер, а саме кліматичні умови. Вже перед постановою з 5. січня відложив був Центральний Комітет СРСР перевибори на Сибірі до осені з кліматичних причин. Цього року поставили — як бачимо — кермуючі московські комуністичні кола успіхи перевиборів у залежність від кліматичних умовин. Досі цього вони ніколи не робили. Хоч усі вичислені вгорі „кампанії" відбувалися рівночасно з перевиборами до рад. Офіціяльний орган харківського уряду „Вісти" наводить ще один мотив пересунення перевиборів, а саме:

„ради щойно склали свій бюджет і вступають у найбільше відповідальний бюджетовий період практичного оформлення й забезпечення успіху видаткової й прибуткової частини бюджету. Відривати їх тепер на тревалий час на вибори — це значить поставити під певний удар головні фінансові заходи на місцях".

Це міркування булоб може й зрозуміле, якби такої практики пересування реалізації бюджету в зимові місяці на час перевиборів не було минулими літами. Тому цього року такий мотив не зрозумілий.

До всіх наведених у горі причин наводить ще одну, але зовсім до попередніх неподібну офіціяльний орган ЦК КП(б)У харківський „Комуніст":

„Пересунення речинця виборів — пише він — є випадком потреби встановити єдиний речинець перевиборів рад у цілому Союзі. Це виразно зазначує в постанові ЦВК СРСР і має цілковиту рацію. Союз Радянських Соціялістичних Республик так збудований, що всі союзні республіки є складовою частиною (єдиної неділимої! — хотілось вправити! — Ред.) єдиного радянського, соціялістичного державного організму... Єдиний речинець виборів активізує увагу радянської суспільности цілого союзу до виборів, дозволяє обмінятися досвідом та дає змогу єдиним робітничо-селянським фронтом виконати одне з найважливіших завдань у нашому радянському союзі".

Отже уніфікація всеї виборчої акції на терені цілого Рад. Союзу є головною причиною пересунення перевиборів. Очевидно, що уніфікація перевиборів має без сумніву за завдання підготовити тим більшу політичну та правнодержавну уніфікацію „союзних" республик, як членів „єдиного державного організму". Коли пригадаємо собі минулорічні заміти московського центра проти виборчих результатів з нагоди перевиборів рад на Укрaїні, тоді зрозуміємо весь укритий зміст правдивих мотивів уніфікації виборчої акції в одному часі та в одних московських руках. Між замітами, які висували минулого року передовсім опозиціонери (тоді ще не викинені з партії!), найважнішими були ті, що в наслідку перевиборів осадовилися в сільських радах на Україні переважно кулаки і націоналістичні українські „контрреволюціонери". Цього року Москва не бажала до того допустити, а тому відложила перевибори на осінь, щоби цей промежуток часу використати для чистки теперішніх рад від небажаних елементів, а потім уже провести все, що потрібно для влади. Чистка відбудеться на основі відповідних постанов радянської конституції, що надають виборцям право відкликувати „негідних" представників з рад.

Але всеж і те не вичерпує ще всіх причин ломання власної конституції. Бо найважнішою треба вважати ту, що теперішня всевладна більшість компартії є в розгарі боротьби з опозицією. Опозиціоністів масово висилають у найдальші закутини Сибірі, не оглядаючись ні на клімат, ні на бюджетові чи інші огляди. Доки цей процес чистки европейських республик Рад. Союзу від опозиціоністів не покінчений, доти недоцільно робити перевиборів. Недаром-же першим був т. зв. ленінградський край, в якому пересунули речинець перевиборів на осінь ще перед приняттям загальної постанови про те. Ленінград є здавна гніздом опозиції также як Москва у своїх робітничих дільницях. Перевибори, якщо вони відбувалисьби тепер, далиб змогу не одному опозиціоністові висунутися зпід бистрого ока вірних чекістів Сталіна, а неодному допомоглиб попасти і в раду а звідси далі до окружного виконкому і т. д. Це не відповідалоб інтересам теперішнього правління, а тому із тих мотивів зрозуміле пересунення всеї виборчої акції на терені цілого Союзу аж в осени 1928 р.

Харківські урядові „Вісти" висувають з уваги на всі актуальні тепер „кампанії" в партії істнуючим радам дуже конкретну програму діяльности, з якою під кінець не від речі буде познайомитись. Вони мають: допильнувати усіх господарських кампаній, як і громадських, що повинні стати одною з форм підготовки до перевиборів; перевести в цілости збір єдиного сільськогосподарського податку та скріпити т. зв. хлібозаготовчу кампанію і на кінець: звернути якнайбільше уваги на виконання декрету уряду про самообкладання людности, як одного із засобів поширення фінансової бази сільських рад, щоби задовольнити безпосередні потреби селянства. Ось і всі ті скромні завдання самодопомоги і самоспасення населення і комуністів.

З українського Закарпаття.

З діяльности Т-ва „Просвіта" в Ужгороді.

Ужгородська „Просвіта", що є центральним освітнім товариством на ціле Закарпаття, скликала на день 22. січня ц. р. свої річні загальні збори до міста Мукачева. Статути „Просвіти" приписують, що кожні загальні збори Т-ва мають відбуватися в іншім місті Закарпаття, тому на цьогорічні збори головний виділ вибрав Мукачів. Ще донедавна Мукічв уважали централею протинароднього руху, але в останніх часах, завдяки праці кількох свідомих одиниць, заложено там читальню „Просвіти", а також філію, яка вже веде успішну діяльність в околицях Мукачева, закладаючи все нові читальні. Вибір Мукачева на місце зборів „Просвіти", де зїдуться делегати з цілого краю, є щасливою ідеєю, бо таким чином мукачівська філія дістане моральну підтримку у своїй тяжкій праці.

Не зважаючи на всякі труднощі морального й матеріяльного характеру, „Просвіта" на Закарпатті працювала в рр. 1926 і 1927 по своїм силам у всіх ділянках приписаної статутом діяльности. Найбільше труднощів було з видавництвами (повна відсутність матеріяльних засобів) і тому вийшло таке, що коли в 1926 р. видано 24 книжки у 81 аркушах, то в 1927 р. видано тільки 2 книжечки і „Науковий Збірник" — разом на 18 аркушів друку. Музей Т-ва виказує постійний зріст і збогачується з року на рік, також й бібліотека, що має вже понад 6.000 томів і з успіхом обслугову[є] головно шкільну молодь. Театр, не зважаючи на перепони і важкий матеріяльний стан, дає дальше вистави для широких кругів і для шкіл головно на провінції.

Щодо читалень „Просвіти", то їх є тепер на Закарпатті 120. В минулому році основано нову філію Т-ва в Мукачеві і понад 10 нових читалень та підготовано до оснування поважну скількість нових читалень. При читальнях є 44 активні драматичні кружки і 21 хорів. Крім того ужгородський „Руський Національний Хор", якого концерти тішаться все великим успіхом, має по селах 15 своїх хорів.

Щоби дати Т-ву сильну матеріяльну основу, головний виділ роздобув дозвіл на кіно і виєднав позичку на будову кіна, а заразом на будову „Народнього Дому" в Ужгороді. Прихід з кінових вистав піде на сплату затягненої позички і таким чином Закарпаття дістане поважне майно в формі великого дому в своїй столиці, в якому буде велика саля на вистави і сходини, бібліотека, музей і т. д. Розуміється, що часть доходу піде також на поширення освітньої праці, зокрема на видавництво відповідної літератури для народа. Слід зазначити, що на будову „Народнього Дому" в Ужгороді ведеться також грошева збірка між закарпатськими українцями як у краю, так і в Америці. Головний виділ Т-ва „Просвіта" в Ужгороді задумує довершити будову „Народнього Дому", що має бути памятником воскресення Закарпаття, в можливо найкоротшому часі.

Річна членська вкладка до ужгородської „Просвіти" виносить тільки 10 ч. к., а й вона в потребі може бути знижена.

Перед виборами

Усталення національних кандидатів на Львів.

В понеділок, 16. січня н.р. відбулася в салі „Бесіди" в присутности поверх сто осіб довірочна нарада Українського Народнього Виборчого Комітету на місто Львів, скликана екзекутивою в цілі остаточного усталення кандидатур від українського населення Львова. Провід обняв голова Українського Народнього Виборчого Комітету о. **Леонтій Куницький**, секретарював п. Роман Зубик. По відкриттю наради дав провідник слово п. **Евстахієви Ігнатови** для зложення звіту з діяльности екзекутиви. Короткий, річевий звіт представляє зібраним працю екзекутиви за перший місяць її діяльности. Потворення дільничевих і станових виборчих комітетів та допильнування справи рекламацій це два головні завдання, які доконала екзекутива. Звіт принято до відома без дискусії.

Приступаючи з черги до другої точки наради: усталення українських кандидатур на місто Львів, провідник наради ствердив, що збори, як з формального так і річевого боку є компетентні вирішити ту справу. Число, а передовсім склад наради, в якій беруть участь поруч представників міщанства та інтелігенції також представники робітництва, поруч членів головного Народнього Виборчого Комітету, представники усіх львівських дільниць, — дають запоруку, що висунені на нараді кандидати [illegible]

Pr. 11/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927 Nr. 395 45 Dzup. dokonane dnia 0. stycznia 1928 przez Dyrekcję Policji we Lwowie zajęcie czasopisma „Diło" Nr. 7. z dnia [illegible]. stycznia 1928 z powodu że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł wstępny do słów: „swoich wewnętrznych w treści swej zawiera w sobie znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia. — Lwów, dnia 14 stycznia 1928 r.

Meyer

і на цілому просторі Львова і тому ванваз учасників до висування кандидатів екіб були дійсно гідними представниками столиці наших західних земель.

Голова Народньої Організації Українців м. Львова Березовський Амброз подає до відома, що екзекутива Українського Народнього Виборчого Комітету маючи на увазі, що вибір українського посла зі Львова вимагає якнайбільшої солідарности українців у Львові, рішнла в першій мірі поробити старання для створення одного виборчого фронту у Львові. і тому висувала компромісові кандидатури, як п-ні Малицької Конст., д-ра Старосольського Вол. і д-ра Евина Филипа. Колиж мимо усіх старань, до порозуміння не дійшло, а вище названі особи відмовилися від кандидатур, рішено на останнім засіданні екзекутиви дня 11. січня п. р. скликати нинішну нараду для остаточного вирішення справи. Зі своєї сторони ставить екзекутива під розвагу зібраним на кандидатів особи: о. **Леонтія Куницького і д-ра Марітчака Олександра**, як чолових кандидатів українського населення Львова.

Дальша дискусія відбулася в неприсутности обох намічених кандидатів під проводом голови Народньої Організації Українців м. Львова А. Березовського. Ряд бесідників обговорював ще раз справу одного виборчого фронту, колиж однак виявилося, що інші партії без порозуміння з Українським Народним Виборчим Комітетом справу кандидатур уже перерішили, внескодавець (радн. Рак) відкликує своє внесення щодо роблення дальших заходів в цїли висунення компромісових кандидатур, а зборн однодушно ухвалюють кандидатуру о. **прал. Леонтія Куницького**, котрого запрошують зібрані з поворотом на салю нарад, витаючи гучними оплесками. Дякуючи за довіря зазначує о. пр. Куницький, що завданням його праці буде скріплювання нації в усіх проявах її буття і в усіх ділянках істнування. Особливож буде він працювати над обєднанням під одним національним прапором усіх верств громадянства, зокремаж міського робітництва.

В дальшій нараді обговорено дальші три місця виборчої лісти. З ряду пропонованих осіб вибиваються кандидатури робітника пп. Олексина Івана, Березовського Амброза і п-ні Макарушкової Евгенії, які в тімже порядку рішено одноголосно помістити на виборчій лісті. Справу назначення чотирох заступників передано екзекутиві з бажанням, щоби добір осіб перевела з повною розвагою. Парада що тривала поверх 3 години закінчилася о год. 10 вечір.

Тінь Вельопольського і Баденія.

У звязку з виборчою добою варшавський „Роботнік" пише:

„Недавно писали ми, що над польським життям завнсла „тінь Вельопольського", що політика польської держави від часу травневого перевороту пішла по лінії вказівок, які голосив „залізний маркграф": „для поляків" можна ще шось зробити, з поляками — ніколи!" „Тінь Вельопольського" — це небезпека для збірної самодіяльности краю. Але ще небезпечнішою є „тінь Баденія", того керманича долею Австрії, що створив школу, як „робити вибори" при допомозі адміністраційної машини. Баденї здеморалізував державне життя Австрії на довгі літа. А новітня держава не може істнувати без свідомої, творчої, активної горожанської волі, щоби її підтримати. Вибори „роблені" старостами і воєводами — то смерть демократії, то глибоке, до основ сягаюче захитання віри робітничої кляси, що на демократичному шляху можна осягнути побіду. Тому вдаряємо на тривогу!"

Коли „Роботнік" вказує на „роблення" виборів старостами і воєводами, то що моглиб сказати ми на цю тему. Бож ця адміністраційна активність проявляється головним чином на „кресах". Тут, до гігантних розмірів виростає „тінь Баденія".

Кандидатури священиків.

Польську пресу сколихнула в останніх днях вістка з Риму, переслана телеграфічно кард. Гльондом до Познаня, немов-то в Польщі буде проголошена заборона виставляти священичі кандидатури. Преса, що підтримує уряд, із вдоволенням повитала цей розпорядок як незвичайно розумний, бо — мовляв — священики потрібні є в душпастирстві.

Та така заборона, видана спеціяльно у відношенні до території сучасної Польщі, не малаб свого оправдання. Бо коли Рим дозволяє кандидувати священикам німецьким, мадярським чи іншим, то чому мав би обмежувати громадянські права католицьких священиків на території сучасної Польщі? Коли в Австрії священик кермує політикою на становищі державного канцлера, то чому на території Польщі не мав би він бути звичайним послом? Тому й загальна радість про стримання священиків від кандидування і повернення їх енергії й праці на основну їх ділянку є щонайменше передчасна. Досі так справа стоїть, що кандидатура священика залежна є від дозволу його ординарія, епископа, що виконує повну юрисдикцію в даній дієцезії. З польсько-латинських епископів досі заборонив священикам кандидувати до сойму і сенату виленський архієпископ Яблжиковський. познансько-гнєзненський архієпископ кард. Гльонд і „кресовий" епископ Пшездзєцький. Інші польсько-латинські ординаріяти ще не видали відповідних заборон. Зновуж львівський польсько-латинський арх. Твардовський на поставлений йому в тій справі запит заявив, що він не займався ще тим питанням просто тому, що досі **ні один польський священик не зголосив своєї кандидатури в його ординаріяті**. З дотеперішньої поведінки польсько-латинського епископату, який в дні 5. грудня 1927 видав був відомий лист в справі виборів, взиваючи своїх вірних голосувати на католицько-народову листу, можемо заключити, що в центральній Польщі будуть дозволені священичі кандидатури, а на західних і східних окраїнах вони будуть заборонені. І зовсім слушно, бо в центральній Польщі ніщо не погрожує католицькій церкві, а на „мішаній" території вона мусить вести боротьбу з протестантизмом, православієм, ну — і греко-католицтвом. В центральній Польщі відсутність кількох чи кільканадцятьох досвідних священиків (бо хіба тільки таких внсилається до парляменту) не буде помітною, зате не можна допустити відсутности хотби кількох випробованих священиків на „загрожених" областях.

Поведінка латино-польського епископату повинна зродити багато думок і в наших владик. Чи ми такі багаті на досвідчених священиків, щоби їх відривати від почесної душпастирської праці і притьмом пхати в соймовий казан?

Розбиття серед білорусів.

В польському таборі, особливо на „мішаній" території, розвиваються і поширюються консолідаційні змагання. Найріжнородніші польські чинники, уряд, церква, громадянські установи, визначні представники науки й літератури, суспільні діячі співпрацюють в тому напрямку. Зате ті самі чинники в різній мірі впливають на розвал серед непольських народів. І ми бачимо нечуване розбиття серед жидів, серед українців, серед білорусів і навіть серед 150-тисячного литовства. Одні німці сяк-так оберегли себе перед розвалом, поділившись на два табори, з яких національний йде з бльоком непольських народів, а соціялістичний з ППС.

Найбільше розбиття поруч українців і жидів проявляється серед білоруського громадянства. Його можнаб порівняти хіба з тим нечуваним хаосом, що панує на нашій Волині. Найсильніша партія „Білоруська Громада" нині в руковинах. Останки її ведуть животіння нелегальної групи, гармонізуючи свою діяльність з Комун. Партією Зах.Білорусі. Органом „Білоруської Громади" є тижневик „Право Праці". Більш правою є „Селянська Білоруська Партія" під проводом Яна Станкевича з органом „Народ". Є вона мало чисельна, а головну ролю грають в ній б. студенти пражського університету. Ще більш на право маємо групу б. сен. Власова, яка вдержується підтримкою американських земляків. Є це група насклріаь самостійницька.

„Білоруська Громада" і „Селянська Білоруська Партія" йдуть до виборів спільно під фірмою „Білоруського Роб. Сел. Обєднання" (білоруський Сель-Роб) Група б. сен. Власова виступає у виборах самостійно.

Національний білоруський табор складається з трьох партій: Білоруського Селянського Союзу під проводом б. послів Єреміча і Рогулі, Білоруської Христіянської Демократії під проводом о. Станкевича і Білоруської православної демократії під проводом б. сенатора Богдановича. Всі ці три партії творять „Білоруський центральний єдиний виб. Комітет", в якого склад увійшов зі своїми прихильниками також б. „громадівець" пос. Соболевський. Цей комітет входить в склад виборчого бльоку непольських народів.

Дальше йдуть білоруські хлібоїли, а саме згуртовані в б. „Національній Раді" під проводом д-ра Павлюкевича (з органом „Білоруське Слово"), які тепер виступають під фірмою „Центрального загально-білоруського національного виборчого Комітету" і окремо Радикальна білоруська народня партія під проводом Умнстовського, що входить в склад виленської „краєвої партії" (регіональної).

М. ВОЗНЯК. 2)

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

Найближчий лист з 27. (15.) лютого приносив звістку, що цензура заборонила комедію Кониського „По вусам текло, да в рот не попало". Може „Зоря" надрукує її в своїй „Бібліотеці". Рівночасно посилав три глави третьої частини „Жука" й писав із приводу цього таке: „Почав я кінчити його, тай став; треба спершу роспитатися з Вами. Прочитайте, Добродію, оці глави тай напишіть, чи кінчать, чи ні? Я розумію, — коли кінчать, дак на те, щоб друковати". Тут і журився, де надрукувати докінчення „Жука", коли „Діло певно не прийме", а „Зоря" не матиме місця. Повідомляючи, що виготовив матеріяли про всі релігійні секти на Україні, признавався, що гадав писати про цю річ по великоруськи, але це даремна річ. Готав був написати для „Діла", коли це годитиметься йому.

В листі з 21. (9.) травня повідомляв Кониський, що київська громада забажала, щоб швидче надрукувати комедію „По вусам текло" й то у Львові. Друкувати треба зараз, скільки примірників Белей сам гадає, але не більш тисячки. На книжці поставити ініціяли О. Я. К. Правопис має бути „Діла". Пять примірників надрукувати на легшому папері, „щоб здатний був переслати в пакеті". Спродаж може візьме на себе адміністрація „Діла". Питав, коли у Львові є найбільше людей між 27. червня й 12. жовтня й що таке було в 50 ч. „Діла", бо з нього прийшов до рук Кониського „тільки перший лист, а другий цілком одірвано". Також бажав інформації, що це за Микола Галузенко, що подав у чч. 48—49 звістки про писання Кониського. В додатковому листі до цього прохав, щоб у кінці комедії чи де надрукувати: „Коштомъ Белея", а в початку книжки вклеїти невеличку картку „До читателів на Україні" з повідомленням, що ѣ = і, ô = ві, а саме щоб ѣ не читати по великоруськи.

На те відписав Белей 28. травня. Це перший з тих листів Белея до Кониського, які задержалися в одному зшитку з листами галичан до Кониського, що передав згаданий зшиток до Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, де переховуються й листи Кониського до Белея й декого иншого з керманичів „Діла", збережені в архиві Белея, переданому так само до згаданої Бібліотеки. Ось лист Белея:

У Львові 28. л. мая 1884.

Високоповажаний Добродію!

Письмо Ваше я оногди получив і зараз не відписував тільки задля того, що не мав часу. „По вусам текло" зачнемо друкувати в друкарні Шевченка в понеділок слідуючого тижня, зробивши вперед угоду дотично формату, паперу і складу. Манускрипт треба вперед переписати і я вже частину роздав між охочих. Через се не можна зараз начати.

Я також думаю, що цензура россійська пропустить Вашу комедію в Россію — і там для неї буде головний покуп, бо щоб Галичина богато єї закупила, — на те трудно числити. Історична штука драматична могла-б у нас більш числити на розкуп, як комедія. Але, як міркую з „Переписки Редакції" в „Зорі", „Ольга Носачівна" дісталась до „Бібліотеки Зорі" — ну і добре. Розійдесь певно, бо „Бібліотека" есть додатком для абонентів „Зорі". Спродаж комедії прийме на себе охочо редакція „Діла", тевр я.

Що комедію „По вусам текло" буде грати наш театр, — я не сумніваюся. Варто-б тільки з фонду премійного дістати яку нагороду, а она дуже-б прислужилась на спомогу виданиия „Юрія Горовенка". Бо правду скажу Вам, Добродію, я вагаюся друкувати Горовенка на своє різико — без запомоги більшої. Друкарня чіпала-б мене, а я з своєї скупої платні не був-би в силі виплатитись. „Горовенка" купували-б тільки більше освічені і культурні люде, то-ж не розходивсь-би в дуже великій скількости і не зараз, а друкарни заплатити треба. Для того я надіюсь на фонд премійний, що уділить щось за позволене грати комедію „По вусам текло".

Повість „Жук і його родичі" ми готові передрукувати з третьою частиною в „Бібліотеці найзнам. повістей", що виходить при „Ділі", коли тільки в третій части не буде нічо такого, що не влюбилось-би нашій публиці читаючій (попівству). За перші дві частини я певний, що дуже сподобаються. Я знаю, як я в 1876 році читав сю повість на селі своїй вуйні (попаді), то она не могла відорватись від неї і налюбуватись нею. А „Бібл. найзнам. повістей" служить іменно для наших женщин, щоб відорвати їх від читання польських повістей. Тепер зачалась в „Бібл. найзн. пов." друкувати повість Діккенса „Два міста". Опісля могла-б піти або Ваша повість „Жук", або коли-б Ви ще не виладили, повість Нечуя „Старосвітскіє батюшки", а опісля Ваша. Тільки-ж міні здається, що Ви з третьою частиною „Жука" скоріщ будете готові, ніж „Кіевская Старина" скінчить печатане повісти Нечуя, а Нечуй поручив редакції „К. Старини" присилати нам українську рукопись в міру того, як буде в переводі напечатана в Київі.

Поміркуйте отже, Добродію, чи добре для Вас буде дати „Жука" до нашої „Бібліотеки" і, скінчивши його, привезіть найлучше з собою, коли будете їхати до Львова. А коли ні, то й пришліть почтою. До мене все рекомендоване доходить.

Що до їзди Вашої до Львова, то я Вам тільки те скажу, що не знаю, чи хто так сердечно Вас рад повитати, як я. Але будьте увірені, що і всі рівно щиро утішуться Вашою гостиною. Около 10. л. липня (юль) виїздить львівська Русь на села, а з'їздиться около 10. л. октабря майже вся. Приїзжайте отже або в перших днях юлья або около 10. октабря, — як Вам догіднійше.

З „Ділом" поступає собі росс. цензура дуже самовільно. З деяких сторін доносять нам, що відрізують деякі фейлетони „З Київщини" а знов за що відорвали в Київі половину 50 ч., сего не розумію, бо там нічого такого не було! Біда з цензурою, тож не здивуйте, що ми в справах українських не можемо говорити так вправно як-би треба було. Рецензію К. Одівця ми також декуди обкроїли, а то раз зі взгляду на цензуру, а в-друге для того, що велика частина читателів „Діла" о предметі нічо не знає, а фейлетон написав для нас Одовець в формі сильно полемічній. Колізія: два перечуться у важнім ділі, а третій слухає і не розбере, о що річ іде.

Хто такий Галузенко, що написав нам вістку літературну з Київа про драматичні твори, не знаю. Я думав, що він оповістив автора о своїм письмі!

Може-б „По вусам текло" друкувати фонетікоюкулішівкою? Українцям буде далеко красше читати фонетікою, ніж нашою етімологією. А в Галичині на покуп комедії, — як я вже сказав, — не можна числити. Прошу о відповідь тим-скоршу в тім ділі.

У нас готовиться до друку дуже сензаційна брошура Кирила Устіяновича п. написом „М. Ѳ. Раевскій и мій молодий вік". (Раевский — це померший у Відні пи московський при россійській амбасаді у Відні. Він був агентом політичним чистої крови між славянською молодіжею австрійською і переводив єї на службу в Россію).

Ожидаючи швиденької відповіді остаю щиро-прихильним

Ів. Белей.

(Продовження буде.)

Поза цими вісьмома партіями і пятьма кльонами істнує ще партія білоруських соц.-революціонерів з органом „Покліч", і кілька інших гуртків, що обєднуються біля поодиноких політичних величин, як Міткевич, Ковш й інші.

Не можна нарікати, що білоруське селянство не матиме можности вибирати не лише послів, але й партій. Розвал, вибуяла партійність, особисті амбіції, прикриті псевдопрограмами, недостача суспільно-політичного вироблення — ось що кидається у вічі серед білоруського громадянства. На жаль, ми не далеко відбігли від нього.

Кілька запитів до д-ра К. Трильовського.

Ріадяний „Громадський Голос" звернувся в статейці „Вперед відповісти" до д-ра К. Трильовського, „творця" радикальної лівиці з такими актуальними питаннями, з яких деякі подаємо:

„Чому він не постарався о внесення оборони тов. Юри Соломійчука, але віддав її жидівському адвокатові, котрий оборони не вніс і Юра мусів сидіти в тюрмі підчас виборів?

Як то він він справу сплавачки на Черемоші? Чому він тоді нагло „васлаб" у Львові?

Чому так само нагло „васлаб" Трильовський, коли треба було вести Українських Січових Стрільців до бою?

Чому він сам ніколи не показався на фронті серед стрілецтва, а свойого сина до того українського війська не хотів дати?

Як мав чоло Трильовський вносити славославія австрійському цісареві й генералам, коли вони десятками тисячів вішали українських селян, його виборців?

Де був його стид, коли він, парляментарний посол тих вішаних і розстріляних українських селян, возив гупульські делегації до цісаревої, але не з протестом проти тих вішань, а з поклоном?

Чому він професіонально занимався підчас війни звільнюванням жидів з австрійського війська, а про українських селян не тямив і вони гинули по італійських фронтах?

Чи то якраз не через те вся злість і лють Трильовського звертається проти д-ра Льва Бачинського, який пятнував таку „політику" Трильовського?

Чи не для покриття своєї воєнної „політики" і інтересів він брався в 1919 р. закладати свою хирину „селянсько-радикальну" партію?

Чому він мав час виписувати в своїх віденських рептильках наклепи на УСРП, а ні разу не сказав лихого слова про бувших своїх адютантів, а теперішніх хлібоїдів?

Звідки взялися в його гроші на газету, котру він даремно розсилає? Де ті селяни — нехай їх назве, що на ту газету не то гроші дають, але хоч добре слово скажуть?"

Справді, цікаві питання і варто почути на них відповідь.

На приказ і під патронатом волинського воєводи.

Волинський воєвода Мех приспішено творить єдинений виборчий комітет на Волині, зложений з польських партій, за якого кандидатів могли би голосувати всі виборці без ріжниці національности і віроісповідання. Вже від давна такий комітет майже готовий, бракувало тільки „українських" статистів, щоби доказати, що він обіймає „всі національности Волині". Але й тут порадив собі спритний воєвода. На день 15. п. м. зігнано до Луцька кільканадцять темних селян, назвавши це збіговище „зїздом поміркованих українських селян". Нарадами проводив якийсь Домбровський з Володимира. „Зїзд" витав воєвода Мех і голова воєвідського виборчого комітету Гусковський. По наказу „делегати" відкинули (а якже!) дотеперішню політичну лінію українських партій і заявилися за „братерською співпрацею всіх національностей, що заселюють Волинь". Розуміється, вони кинули анатему на дотеперішніх українських послів і сенаторів та заявилися за підтримкою уряду. А щоби ту підтримку наглядно виявити, засували — нову партію: Українське Господарське Обєднання. Зараз таки й вибрано управу тієї партії з 15 осіб, а вона не богато думаючи, постановила не виставляти своєї виборчої листи але обєднатися в державною листою.

Цікаво, що уряд, який так дуже поборює партійництво, творить для себе все

Exposition sur la Russie des soviets.

(Виставка Совітів Росії.)

Під таким заголовком відчинилася в Брюсселі виставка більшовицьких документів з 10-літнього життя під владою Рад. На виставці майже у всіх діяграмах Україна як окрема автономна частина майже не істнує. Так наприклад схема телефонів і телеграфів — центр Москва, з від неї йдуть лінії в ріжні вінці, також на Київ, Харків і Одесу.

Досить цікава діяграма щодо відбудови краю по 1917 році. Міста відбудовані, визначені червоними кругами, приступлення до відбудов — синіми, проекти — жовтими. На територію України не припадає ні одної відбудови, дуже мало приступлення до відбудови і багато проектів. У той час, як на Москву і Ленінград припадає аж забагато відбудов!

У відділі російської літератури поміж книжками можемо запримітити кілька книжок українських: „Голос Друку" (вид. „Червоний Шлях"), „Бібліольогічні Вісти", кілька книжок у калмуцькій та азейберджанській мові. Взагалі все українське й Українська „Автономна" Республика змішана настільки з республиками молдавськими і калмуцькими, що навіть освіченому українцеві не розібратись.

Не забули більшовики виставити й портрет С. Петлюри з підписом: „С. Петлюра, голова Українських „Самостійніков", організатор погромов"...

Загальний вигляд виставки „Російських Совітів" робить враження рухомої комуністичної пропаганди. Московську девізу: „Єдіная Неделімая" на брюссельській виставці моск. більшовики виконали цілком. Це ще раз пригадує нам, що справа репрезентації України назовні падає лише на свідоме, національно зорганізоване українське громадянство.

Брюсель, 11. січня 1928. І. О.

ВАЛЬДЕМАРАС ІДЕ ДО БЕРЛІНА

Берлін, 17. січня 1928.

„Тегл. Рундшав" подає, що Вальдемарас приїде до Берліна і зазначує, що нім.-лит. переговори в справі оптантів [illegible]-муть далі в Ковні

ВІДМОВНА ЛИТ. ВІДПОВІДЬ

Варшава, 17. січня 1928.

Адам Тарновський, делегований як спец. курєр до лит. уряду виїхав нині з Ковна до Варшави. Він одержав учора від лит. уряду після засідання ради міністрів відповідь уряду на ноту польського уряду в справі нав'язання переговорів. Варшавська преса інформує, що лит. нота відмовляється управильнити прикордонний рух, за те годиться на переговори в справі почтової, телеграфічної і залізн. комунікації.

СРСР. І ПОЛЬСЬКО-ЛИТ. ПЕРЕГОВОРИ

Берлін, 17. січня 1928.

„Дайтше Альг. Цтг." подає, що більшовицький посол у Ризі після короткого побуту в Москві привіз до Риги вказівки в справі становища СРСР. до польсько-лит. переговорів. Вказівки більшовицького посла, як кажуть, є у звязи з побутом у Ковні польського курєра Тарновського і з предложеннями, які він привіз там від польського мін-ства закорд. справ.

ДВОБІЙ МУСОЛІНІЯ ІЗ ЗЯТЕМ ІТАЛ. КОРОЛЯ?

Загреб, 17. січня 1928.

Тутешній „Грватскі Нар. Глас" подає вістку, нібито Мусоліні мав двобій із зятем італ. короля Кальві Бергольо. Причиною двобою було нібито це, що Мусоліні хотів вибити на нових 2-лір. монетах лікторські різки, а з другого боку свій портрет із написом „Мусоліні дуче". Король спротивився цьому та просив, щоби Мусоліні порозумівся в тій справі з наслідником престолу. На тім тлі прийшло до непорозуміння і це довело до двобою кап. Берголье з Мусолінієм. „Джорнале д' Італія" заперечує цю вістку

СРСР. ЗАПЕРЕЧУЄ

Варшава, 17. січня 1928.

Більшовицька тел. агенція „Тас" подає, що вістка деяких закорд. агенцій і газет, будьто би Ватикан дістав присуд смерти на папу, виданий більшовицьким урядом, є неправдива й чимсь злобним жартом

Біржа.

Львів, 17. січня 1928.

Гроші.

Амер. долар у готівці 8.88, Банк Польський платив за долара в готівці 8.85, за Ню Йорк 8.888, Льондон 43.36, Цюріх 171.55, Париж 35, Бруксели 24.80, Медіолян 47.065, Прага 26.35, Данціґ 173.10, Відень 125.84, Берлін 211.54. — Грам золота 5.9244.

ртії, фактично розбудовуючи його в безконечність через своїх воєводів. Правда, доброю стороною цеї гумористичної акції є хіба те, що новостворенним „партіям" не дається змоги самостійно виявити свою силу, тільки негайно після офіціальних хрестин всмоктує їх „Безпартійний бльок співпраці з урядом". А то найважніше, щонайменше під теперішню пору.

Царські епігони на овиді.

В Бересті відбулося недавно засідання управи „Руськ. Народн. Обєдіненія" під проводом д-ра Корольи при участи 32 членів. Постановлено виступити у виборах „самостійно", зголошуючи „руською" листу, яка мала би бути підтримана всіми русофілами українського і білоруського походження, а також обхопила би всіх православних і старообрядців. Отже царські епігони опирають на віроісповідному принципі.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Виборчий порадник.

В цілій Галичині кипить як у горшку. Лунає клич, луна грімкий: „Вибори!" Міста і місточка, села і присілки тільки одну морочку мають: когоб то вибирати, кого поборювати. В найдальші закутини мандрує задрукований папір у формі брошур, газет, закликів, покликів і т. п. маніфестів і... вчить людей, що книжка чи газета має приходити даром. Міський виборець не чує зимна в хаті, сільський голоду в животі — одному і другому помогла виборча горячка. Огріла вона першого, а забила апетит другому.

Ніхто про ніщо більше не думає, не говорить, не свариться і не бється.

Вибори!!...

Світячими буквами видніє те слово на горизонті галицької України, притягаючи до себе однаково зір уидівця, сельроба, радикала чи іншого кирила.

Не від речі буда, коли в цей переломово-епохальний час подам пару своїх порад, які можуть декому придатися, а може вже й придалися.

Кого вибирати на посла?!...

На це відповідь тяжка і складна. Не є загального погляду, але з погляду наших льокальних відносин, обставин і тим подібних інтриг.

На мою думку на посла треба вибирати чоловіка, який у даному повіті комусь заваджає.

Наприклад:

Є в місточку адвокат, якому дуже добре йде канцелярія. Другі адвокати не можуть собі в тим порадити. Отже скликають нараду, просять когось впливового, щоби доставив людей з торговиці і вирішують: адвоката Ікса поставити на посла.

Або:

В якійсь інституції велася „своя" господарка. Всі були вдоволені, ніхто з виділових не нарікав і навіть не думав нарікати. Нараз прийшов у місто Ипсильон і заглянувши крізь дірку від ключа до каси інституції, загрозив скандалом. Тоді треба зараз скликати виділ і недвозначно вирішити: „З огляду на заслуги визначного діяча пана Ипсильона — ставимо його кандидатуру на посла!"

Коли не можна примусити заряду котроїсь із партій до апробати цього рішення, ставити кандидата як дикого. Це тільки змінить наш стан посідання.

Колиж партія під натиском повіту погодиться на кандидата, поставити на четверте або й десяте місце в окрузі чоловіка, який має за собою виборців. Боятися нема чого — він не вийде, але за те буде провадити агітацію і зробить що буде треба. Відмовитись не відмовиться, бо раз, справа цього вимагає, друге, буде боятися закиду хрунівства.

Як вибирати посла?!

Очевидно при помочі агітації, але агітації не такої як досі бувало.

Українські національні партії так мало ріжняться між собою, що дуже тяжко зрозуміти вищість чи нижчість одної або другої.

Тепер треба відносно контркандидата послугуватись особистими інвективами, наклепами і тим подібними закидами.

В тій ціли кожний агітатор, чи кандидат на посла повинен знати про свого противника все, що потрібне до агітації.

Отже:

Коли жонатий, чи не оженився він задля грошей і чи не помер хто в жінчиній родині наглою смертю.

Коли вдовець, то довідатися, чи не заходило підозріння отроєння жінки.

Коли кавалер, чи не платить де аліментів і чи не обіцював з даною панночкою женитися.

Крім того не вадить зібрати точні інформації про родину контркандидата менш-більш до четвертого покоління включно.

На випадок, колиб не було за що зачіпити, можна дещо видумати, бо ціль освячує засоби, а ціль тут свята і непорочна: посольська посада. Коли мається переконання, що ніхто інший не спасе України, ніхто не оборонить загроженої справи — тоді на бік усі скрупули, етика і етикета. Страшного суда на наці не треба боятися, бо одно, що він бог-зна коли прийде, а друге, не знати, які судді засядуть до розправи.

Тому: сміло в бій, а виграна певна!...

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Велика маскарада у Львові** відбудеться дня 18. лютого ц. р. у всіх салях Народнього Дому. Маскараду влаштовує, як щороку, Т-во журналістів і письменників ім. Франка і кооператива „Український Театр" у Львові. Зачуваємо, що окремий комітет працює вже тепер, щоби приготовити на маскараду, що має вже у нас вироблену традицією славу і стягає рік-річно найдобірнішу публику зі Львова і з провінції до Народнього Дому, ріжні несподіванки і прибрати по мистецьки всі салі. Не сумніваємося, що й цьогорічна маскарада стягне масу української публики, тимбільше, що ця забава відбудеться на закінчення цілого карнавалу.

— **Про студії в техніці у Гайніхен** (Саксонія) дістаємо таке письмо: Хвальна Редакціє! Дякую за подання до відома в своїй газеті мого листа і звертаюся з просьбою подати ще такі інформації: Техвікум Гайніхен має тепер кількасот студентів, а між ними є 30 студентів з чужини, а саме: з Румунії, Чехословаччини й Польщі. Зі Сх. Галичини є я один і вже перебуваю тут довший час. Професори дуже прихильно ставляться до нас. Технікум Гайніхен має відділи на інжинірів, техників і веркмайстрів; факультети: машиновий, електричний і залізничий. Відділ інжинірії: На отсей відділ може вступити кожний, що має 4 або 6 кл. гімн.; вступає на семестр приготовляючий, а після покінчення цього семестру вступає на відділ інжинірський. Наука на інжинірськім відділі тревае пять семестрів. Потрібну практику можна відбути підчас вакацій. Ті, що мають матуру можуть вступити відразу на І. семестр інжинірського відділу. Відділ техніки: На отсей відділ може вступити кожний, що має 7 кл. школи народньої і однорічну практику. Наука тревае 4 семестри. Відділ веркмайстрів: Приймають тих, що мають 7 кл. школи нар. і найменше однорічну практику; наука тревае 2 семестри. Удержання одної особи коштує тут ріжно. Є такі, що живуть за 15 дол., інші за 20 дол. і ще більше (місячно). Оплата шкільна за семестр: 220 нім. марок. Найближчий семестр зачинається 11. квітня 1928. Студенти, котрі мають охоту вчитися в Гайніхен, можуть звернутися до мене і я, як представник Сх. Галичини, вжадаю від школи вислання їм „Доказу впису". По виповненню його і по висланню 25 нім. марок отримає кожний „Доказ приняття" і дозвіл на віад, а щойно тоді зможе отримати пільговий пашпорт. А що тут помешкання дорогі і тяжко їх найти, а дешевші треба наперед замовляти, то прошу всіх інтересантів повідомляти мене заздалегідь, аби я міг винайти і замовити для них відповідне помешкання, щоб не мусіли мешкати в готелях по кілька днів, де кімната коштує денно три марки. Про приїзд прошу мене також повідомити, аби я міг вийти в час на стацію і бути в помічю і радою зараз на місці. Моя адреса: David Mohr, Technikum Hainichen, Sachsen, Deutschland.

— **Нещаслива любов — причиною самогубства.** У Львові отруїлася сільним квасом 20-літня Марія Коралівна, зам. при вул. Мартина 25. Ратункове поготівля забрало її до загального шпиталю. Причина самогубства Коралівної — нещаслива любов.

— **За зnativeування.** У львівських поліційних арештах замкнено Михайла Боднара, зам. при вул. Св. Софії 54, за знасилування Катерини Б. при вул Бальоновій 3.

— **Князь карнавалу** загостив вже до нас і запрошує Пані і Панів на карнавалові свята. Молоді і старі тягнуть до танцю. Для пань є танок тільки тоді правдивою приємністю, як що мають гарний і вигідний черевик. Найбільше ефектовним на балі і дансінґи є срібний або золотий пантофельок брокатовий, тканий немов би з блесків місяця, або лучів сонця. Брокатові пантофельки ДЕЛЬ-КА безперечно царюють серед карнавалового взяття, бо єднають в собі умілтне виконання, гарну лінію, крій і форму.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Маріян Стахуеський: **Основи поборювання пошестних хороб у звірят.** 23 ілюстрації. Львів 1927. Накладом Т-ва „Просвіти". Стор. 34. Форм. 8°.

М. Стахуеський: **Про належний догляд за ранами у домашніх звірят.** 9 ілюстрацій. Львів, 1927. Накладом Т-ва „Просвіти".

Marja Vanban i Mich. Kurcewicz: **Zasady i nakazy dobrego wychowania.** Wydawnictwo M. Arcta w Warszawie. 1928. Стор. 44. Форм. 8°.

Frank A. Erman: **Piłka**, koszykowa — siatkowa — ręczna — pała i. Księgarnia M. Arcta w Warszawie. 1927. Стор. 96. Формат 16°.

ЖУРНАЛИ:

Національна Думка ч. XI—XII. за листопад—грудень. Рік вид. IV. Прага 1927. Зміст: До наших читачів. Ю. Вассиян: Ніцшятя а життя. Д-р В. Ґадзи: Замериканізуймо нашу молодь. Сотн. Р. Ярій: Військове виховання молоді. Відливи. Ген. А. Кравс: Вступ Л. Горбан. Павло Шиман: Нарід—громада й держава—громада. Н. Філіпс: Англія, політика та школа. Рецензії.

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори філії Товариства „Охорони дітей і опіки над молодю" в Дрогобичі відбудуться в неділю 22. січня в год. 11. передполуднем в „Народнім Домі". — Виділ. 1289 2-3

Під увагу українським авторам. Правління Українського Громадського Видавничого Фонду в Празі просить усіх авторів, які мають закінчені наукові або популярно-наукові праці, а також белетристичні твори оригінальні чи перекладні, спогади (мемуари) з визвольної доби злагоджені підручники та словники чужих мов, а також підручники для середніх та нижчих шкіл з усіх галузей знання, подати такі відомости: певна назва твору, його характер, розмір; також призвище та адресу автора. Український Громадський Видавничий Фонд шукатиме всякої можливости шигше поставити видання цих праць українською мовою. Адреса: Ukr. Hrom. Vyd. Fond, Praha-Vrsovice, Samova č. 5, Ceskoslovensko.

З Т-ва „Львівський Боян". Посаточні проби Т-ва „Львівський Боян" на концерт Т. Шевченка почнуться 20. січня в год. 7'30 вечером. Виділ рішив допустити до участи в згаданім концерті лише тих членів, котрі відтепер без дуже важних причин не пропустять ні одної проби. — Виділ.

Помічника готелевого портієра прийме „Народна Гостиниця", стало замешкалого у Львові, з укінченою 3. кл. гімн. в віці 20—25 літ. Зголошуватись в Дирекції між год. 5—6 вечером. 1306 1-2

Подяка. Отцею дорогою складаю щиру подяку пп. лікарям зубарям д-ру Симону Раппапорту і Якову Нассови, Львів, Сикстуська 17/ІІ, за дбайливе вставлення і пльомбовання зубів. — Лешишин Кіндрат.